

schizofreniförbundet

Intresseförbundet för personer med schizofreni och liknande psykoser

Till: Socialdepartementet, Enheten för sjukvård och läkemedelsfrågor, Läkemedel, apotek och beredskap; s.remissvar@regeringskansliet.se, s.sl@regeringskansliet.se och med kopia till mimmi.lovbom@regeringskansliet.se.

Yttrande 2025-02-10

Schizofreniförbundets yttrande angående promemorian Uppdaterade högkostnadsskydd - öppen hälso- och sjukvård samt läkemedel, Diarienummer: S2024/02135

Schizofreniförbundet

Schizofreniförbundet verkar för att öka kunskapen om schizofreni och relaterade psykossjukdomar samt de funktionsnedsättningar som kan följa, med målet att minska stigma, öka förståelsen i samhället och främja en mer inkluderande och jämlik vård. Förbundet består av 30 föreningar med 2 800 medlemmar och arbetar för bättre stöd, vård och rättigheter. Som en funktionsrättsorganisation företräder vi personer med schizofreni och liknande tillstånd, deras anhöriga och andra intresserade. Förbundet bildades 1987 och är fristående från både partipolitik och religion. Vårt uppdrag är att vara föreningarnas röst gentemot regering, riksdag och myndigheter för att påverka beslut som förbättrar livsvillkoren för våra medlemmar.

Schizofreni

Cirka 40 000 svenskar lever med schizofreni, en allvarlig psykisk sjukdom som ofta innebär stora utmaningar i vardagen. Varje år insjuknar 1 500–2 000 svenskar i schizofreni, en sjukdom som främst drabbar unga människor i början av vuxenlivet. Schizofreni leder till en förändrad verklighetsuppfattning och är i många fall en livslång sjukdom som kräver omfattande vård och stöd. Förutom svåra hälsomässiga konsekvenser innebär sjukdomen ofta social isolering, svårigheter att få och behålla arbete samt ekonomiska utmaningar. Många som lever med schizofreni befinner sig på eller under existensminimum, vilket begränsar deras möjligheter till ett värdigt och självständigt liv. Dessutom är livslängden för personer med schizofreni 15–20 år kortare än för resten av befolkningen, till stor del på grund av bristande tillgång till vård, samsjuklighet och socioekonomiska faktorer.

Schizofreniförbundet har tagit del av förslaget och lämnar härmed våra synpunkter.

Vi avstyrker förslaget om att kostnadstaket höjs i högkostnadsskyddet för läkemedel, liksom att beloppen inom den så kallade högkostnadstrappan höjs i varje steg, vilket lägger en större ekonomisk börda på patienten. Enligt förslaget höjs taket från 2 900 kronor till 3 800 kronor baserat på 2025 års prisbasbelopp. Dessutom förändras det första trappsteget så att patienten betalar 75 procent av kostnaden i intervallet, i stället för 50 procent.

Vi avstyrker även förslaget att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2025. I stället föreslår vi att regeringen återkommer med ett alternativt förslag som inte innebär en försämring av högkostnadsskyddet för patienter med kroniska sjukdomar och funktionsnedsättningar.

schizofreniförbundet

Intresseförbundet för personer med schizofreni och liknande psykoser

Konsekvenser för personer med schizofreni:

Vi anser att ett försämrat högkostnadsskydd för läkemedel ytterligare fördjupar de redan stora hälsoklyftorna i samhället och särskilt drabbar personer med svåra psykiska sjukdomar som schizofreni, där många av dem kommer att vara beroende av antipsykotisk medicinering under lång tid – i många fall hela livet.

Personer med schizofreni är redan en av de mest ekonomiskt utsatta grupperna i samhället. Sjukdomen leder ofta till långvarig arbetslöshet och behov av försörjningsstöd eller sjukersättning, vilket gör att många lever på eller under existensminimum. Att höja kostnaderna för livsnödvändiga läkemedel innebär att många riskerar att tvingas välja mellan medicin och andra grundläggande behov som mat, bostad och hygien.

Antipsykotiska läkemedel är avgörande för att personer med schizofreni ska kunna leva ett stabilt och fungerande liv. Utan tillgång till medicinsk behandling ökar risken för återfall i psykos, vilket kan leda till akut psykiatrisk tvångsvård, hemlöshet, och ökad dödlighet. Redan idag lever personer med schizofreni 15–20 år kortare än övriga befolkningen, till stor del på grund av samsjuklighet, bristande vårdtillgång och socioekonomiska faktorer. Att ytterligare försvåra tillgången till läkemedel kommer att förvärra denna situation och öka både det individuella lidandet och de samhälleliga kostnaderna för sjukvård och sociala insatser.

Många andra kroniska sjukdomar, såsom diabetes och hjärt-kärlsjukdomar, har tack vare moderna läkemedel lett till en högre livskvalitet och ökad livslängd. Detsamma gäller för schizofreni, där kontinuerlig tillgång till effektiva läkemedel är en förutsättning för att bryta socialt utanförskap och möjliggöra ett värdigt liv. En höjning av högkostnadstaket riskerar att slå särskilt hårt mot personer med schizofreni, som redan befinner sig i en ekonomiskt utsatt situation och har svårt att hävda sina rättigheter. Förslaget hotar principen om jämlik vård och riskerar att öka ojämlikheten i hälsa ytterligare.

Vi uppmanar regeringen att inte genomföra förslaget och istället säkerställa att personer med schizofreni och andra allvarliga kroniska sjukdomar får den vård och behandling de behöver, utan att ekonomiska hinder står i vägen.

För Schizofreniförbundet

Stockholm dag som ovan

Åsa Konradsson Geuken, Förbundsordförande i Schizofreniförbundet